

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
Δ/ΝΣΗ Τ.Ε. Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ**

Ταχ. Δ/ση : Πλατεία Ηρώων Πολυτεχνείου
Ταχ. Κώδικας : 74132
Πληροφορίες : Πίτερη Άννα
Τηλ. : 28313 40771
E-mail : piteri@crete.gov.gr

**Ρέθυμνο 09-08-2024
Αριθ. Πρωτ.: 278206**

ΠΡΟΣ:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
tyso@crete.gov.gr

ΚΟΙΝ.:

- 1)κ Αντιπεριφερειάρχη Ρεθύμνης
- 2)κ Περιφερειάρχη Κρήτης
- 3)κ Γενικό Δ/ντη Περιφέρειας Κρήτης
- 4)Δήμο Αγίου Βασιλείου
- 5)κ Γιαννακουδάκη Καλλιόπη
- 6)κ Μαρκουλάκη Ελένη-Ανδρομάχη
- 7)Ομοσπονδία ΕΜΔΥΔΑΣ
- 8)ΟΣΥΑΠΕ
- 9)ΟΦΥΠΕΚΑ

Εισηγηση για Αντιμετώπιση προβλημάτων πρόσβασης στα φαράγγια Κοτσιφού - Κουρταλιώτη

ΘΕΜΑ: Βραχοπτώσεις στα φαράγγια Κοτσιφού και Κουρταλιώτη. Ασφάλεια τμημάτων επαρχιακών οδών 4 και 9 του Νομού Ρεθύμνης.

ΣΧΕΤ: Η από 14-03-2024 υπηρεσιακή αναφορά των Μαρκουλάκη Ελένης-Ανδρομάχης και Γιαννακουδάκη Καλλιόπης πολιτικών μηχανικών υπαλλήλων της Δ.Τ.Ε Π.Ε. Ρεθύμνης

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Αναπληρώτρια Προϊσταμένη του Τμήματος Συγκοινωνιακών Έργων της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Ρεθύμνης

Σχετικά με το ανωτέρω θέμα σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

Ιστορικό:

Έχοντας υπόψη:

1. Την ανωτέρω σχετική αναφορά των συναδέλφων που αστυνομεύουν τις επαρχιακές οδούς 4 και 9 που διέρχονται μέσα από τα φαράγγια Κοτσιφού και Κουρταλιώτη.
2. Το γεγονός ότι μέσα στις αρμοδιότητες του τμήματος Συγκοινωνιακών Έργων στο οποίο προϊσταμαι, όπως προβλέπει ο Οργανισμός της Περιφέρειας Κρήτης, είναι η οδική ασφάλεια των επαρχιακών οδών.

Σας ενημερώνουμε τα κάτωθι

Ο νομός μας έχει δύο εξαιρετικού κάλλους φαράγγια, το φαράγγι του Κουρταλιώτη μήκους 2,5χμ με ύψος πρανών που σε κάποια σημεία ξεπερνά τα 600μ και το φαράγγι του Κοτσιφού μήκους 1800μ με παρειές και με ανάποδες κλίσεις πρανών, ομοίως άνω των 500 μ ύψους. Η διάνοιξή τους έγινε πριν από πολλά χρόνια χωρίς να υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

Οι ανάγκες που ικανοποιήθηκαν τότε που διανοιχτήκαν (ελάχιστη και όχι βαριά κυκλοφορία) δεν έχουν καμία σχέση με την σημερινή πραγματικότητα κυρίως από άποψη κυκλοφοριακού φόρτου και φυσικά δεν μπορούν να σηκώσουν το βάρος των σημερινών αναγκών ούτε από πλευράς τεχνικών χαρακτηριστικών (στενότητα οδού, κλειστές στροφές, περιορισμένη ορατότητα). Επομένως δεν πληρούν τις προϋποθέσεις επαρχιακού οδικού δικτύου, διότι δεν μπορούν να καλύψουν τους γρήγορους ρυθμούς της εποχής μας αλλά κυρίως δεν παρέχουν ασφάλεια που

είναι το ζητούμενο για τους χρηστές τους, εξαιτίας βραχοπτώσεων από τα πρανή των φαραγγιών. Τα προβλήματα που υπάρχουν είναι γνωστά σε όλους καθότι έχουν κλείσει πολλές φορές εξαιτίας αυτής της επικινδυνότητας.

Το φαράγγι του Κουρταλιώτη στις μεγάλες καταστροφές του 2019 ήταν από τα πρώτα που υπέστη σοβαρές καταστροφές. Τα έργα αποκατάστασης που έγιναν τότε περιελάμβαναν επέκταση γέφυρας, τοιχία, βραχοπλέγματα, συρματοκιβώτια, κ.α. Όλες οι ανωτέρω παρεμβάσεις αποτελούν μετριασμό των προβλημάτων χωρίς όμως οριστική επίλυση αυτών. Διότι είναι τόσο έντονη η γεωμορφολογία της περιοχής σε συνδυασμό με τη φύση του πετρώματος (καρστικοποιημένος ασβεστόλιθος) και με την έντονη τεκτονική (ρήγματα και άλλες ρηξιγενείς επιφάνειες) με αποτέλεσμα πτώσεις βράχων μπορεί να γίνουν οποτεδήποτε και οπουδήποτε.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα το συμβάν που έλαβε χώρα την Παρασκευή 19-01-2024 όπου κατρακύλησε μεγάλος βράχος από πολύ μεγάλο ύψος άνω των 300μ που παραλίγο να αποβεί μοιραίος σε διερχόμενο αυτοκίνητο.

Ανάλογη περίπτωση αποτελεί και το φαράγγι του Κοτσιφού στο οποίο υπάρχουν παρόμοια προβλήματα από γεωλογικής και τεκτονικής πλευράς.

Ήταν χρόνιο καθολικό αίτημα να γίνουν έργα προστασίας στο φαράγγι Κοτσιφού τέτοια που να μπορούν να εγκριθούν περιβαλλοντικά και να είναι σύμφωνα με τους περιβαλλοντικούς όρους. Για το λόγο αυτό μετά από ανοικτό διαγωνισμό συντάχθηκε μελέτη και έγιναν οι απαραίτητες ενέργειες για την εκτέλεση έργου προστασίας από κατολισθήσεις.

Το συγκεκριμένο έργο προέβλεπε να τοποθετηθούν ελευθέρα και αγκυρούμενα πλέγματα καθώς και φράχτες ανάσχεσης σύμφωνα πάντα με τις υποδείξεις έμπειρου γραφείου μελετών που συνέταξε την μελέτη.

Επί αρκετούς μήνες το δύσκολο αυτό έργο ανέλαβαν εναέρητες από συνεργείο που εκτελεί ανάλογα έργα σε όλη την Ελλάδα. Οι άνθρωποι αυτοί με μεγάλο κίνδυνο της ζωής τους, αιωρούμενοι σε μεγάλα ύψη άνω των 60μ πάνω από την επιφάνεια της οδού και με μεγάλη δυσκολία απομάκρυναν αρχικά επισφαλείς βράχους που ήταν έτοιμοι να καταρρεύσουν και στη συνέχεια εκτέλεσαν αγκυρώσεις των φραχτών και των πλεγμάτων.

Δύο μήνες μετά την τοποθέτηση των ανωτέρω και συγκεκριμένα στις 13-03-2024 κατέρρευσε μεγάλο τμήμα βραχώδους πρανούς βάρους άνω των 150t, σε μήκος 30μ, παρέσυρε τον φράχτη ανάσχεσης και πλέγματα, από σημείο άνω των 15μ υψηλότερα στο οποίο δεν είχε γίνει καμία επέμβαση και δεν είχε τοποθετηθεί κανένα αγκύριο, σαν ωρολογιακή βόμβα, εξαφάνισε την οδό και το τοιχίο αντιστήριξης του, ύψους 7μ.

Ευτυχώς δεν θρηνήσαμε θύματα.

Ο όγκος της κατολίσθησης ήταν τόσο μεγάλος που δεν υπάρχει κανένα έργο βραχοπροστασίας το οποίο θα μπορούσε να τον έχει συγκρατήσει. Το έργο που εκτελέστηκε ήταν έργο μετριασμού κινδύνου και όχι να αντιμετωπίσει τέτοιου μεγάλου βεληνεκού κατολίσθηση. Σχετικές οι από 21-05-2024 και 11-07-2024 εκθέσεις του ομότιμου καθηγητού ΕΜΠ κ Καββαδά, τεχνικού συμβούλου της Περιφέρειας, του οποίου ζητήθηκε η συμβολή για τα αίτια της κατολίσθησης αλλά και της αντιμετώπισής της, τις οποίες σας καταθέτω συνημμένα.

Το ίδιο δηλώνεται με το από 25-04-2024 έγγραφο της προμηθεύτριας εταιρείας MACCAFERRI, που προμήθευσε τα υλικά για την κατασκευή του έργου.

Αποτέλεσμα είναι να έχει αποκοπεί ο δρόμος προς τα χωριά Σελλιά-Ροδάκινο και από τότε να παραμένει κλειστό το φαράγγι του Κοτσιφού.

Οι κατολισθήσεις σύμφωνα με τον καθηγητή ΕΚΠΑ Ευθύμιο Λέκκα στο βιβλίο του ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ αναφέρει αυτολεξεί **«Για την εκδήλωση ενός κατολισθητικού φαινομένου σπάνια είναι η παρουσία ενός και μόνο παράγοντα. Συνήθως απαιτείται η συνύπαρξη πολλών παραγόντων που έχουν σχέση με τις γεωλογικές, γεωτεχνικές και μορφολογικές συνθήκες όσο και με τις περιβαλλοντικές συνθήκες και ανθρώπινες παρεμβάσεις και δραστηριότητες.»**

Τα κατολισθητικά φαινόμενα δεν είναι κάτι ούτε νέο ούτε ασυνήθιστο μπορούν να συμβούν και σίγουρα δεν είναι μόνο ένας παράγοντας αλλά συνιστάμενη πολλών εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων, ενδεικτικά αναφέρω ρήγματα, διάβρωση του εδάφους, κλιματική αλλαγή, ανθρωπογενείς παρεμβάσεις, καλλιέργειες, βόσκηση, κλπ.

Σχετική η από 10-05-2024 αυτοψία στο φαράγγι Κοτσιφου από την Ελληνική Αρχή Γεωλογικών Και Μεταλλευτικών Ερευνών (Ε Α Γ Μ Ε).

Το τελευταίο διάστημα μάλιστα παρουσιάζουν έντονη έξαρση όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε όλο τον κόσμο.

Η Δ/ση Τεχνικών Έργων ΠΕ Ρεθύμνης και το τμήμα Συγκοινωνιακών Έργων με γνώμονα πάντα το κοινό συμφέρον από το 2019 κρατεί στους ώμους της ένα ολόκληρο νόμο που επλήγη βάνουσα από τις καταστροφικές πλημμύρες, αποκοπή γεφυρών, καθιζήσεις δρόμων, κατολισθήσεις και καταπτώσεις πρανών, σε όλο σχεδόν το επαρχιακό δίκτυο. Το βάρος αυτό κλήθηκαν να φέρουν εις πέρας οι ελάχιστοι μηχανικοί-συνάδελφοι. Αυτοί οι ελάχιστοι παρά τα πολλά προβλήματα, χρόνια τώρα δείχνουν ανεκτικότητα για διέλευση μέσα από τα φαράγγια με τον κίνδυνο ανά πάσα στιγμή να λογοδοτήσουν για ένα βράχο ή ακόμη για μια πέτρα που θα πέσει, οπουδήποτε και οποτεδήποτε, όπως γίνεται σήμερα με παραπομπή τους για παράβαση καθήκοντος για την τεράστια κατολίπηση στο φαράγγι του Κοτσιφού.

Τα συγκεκριμένα αυτά φαράγγια είναι επικίνδυνα και όσα έργα και αν γίνουν δεν θα εξαλείψουν τον κίνδυνο και δεν θα παρέχουν ποτέ απόλυτη ασφάλεια.

Η υπηρεσία με μεγάλο αγώνα και ευθύνη προσπαθεί να αποκαταστήσει την κατολίπηση στο φαράγγι του Κοτσιφού με εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες, βασιζόμενη σε νέα μελέτη.

Ένα νέο πρόβλημα που έχει προκύψει τα τελευταία 2-3 χρόνια εξαιτίας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι η πολύ μεγάλη επισκεψιμότητα στις πηγές Κουρταλιώτη, από ντόπιους και ξένους με αποτέλεσμα να παρατηρείται επιβάρυνση της περιοχής από την αυξημένη μαζική προσέλευση στην ευρύτερη περιοχή των πηγών Κουρταλιώτη, αγνοώντας τον κίνδυνο που διατρέχουν από πιθανές κατολισθήσεις τόσο επί της επαρχιακής οδού όσο και κατά την παραμονή τους στις πηγές.

Επειδή το φαράγγι του Κουρταλιώτη παραλαμβάνει σήμερα και όλη την κυκλοφορία για τα χωριά του Νότου, ζητήσαμε με σχετική συνημμένη αλληλογραφία από 28-03-2024 έως 04-04-2024 να κλείσουν οι πηγές Κουρταλιώτη λόγω μεγάλου κυκλοφοριακού φόρτου, παράνομης στάθμευσης στον επαρχιακό δρόμο, κυκλοφορία πεζών, κλπ.

Για όλους τους ανωτέρω λόγους,

ΕΙΣΗΓΟΥΜΑΣΤΕ

τα κάτωθι

- 1) να απαγορευτεί η πρόσβαση στις πηγές Κουρταλιώτη, μέχρι να υπάρξει πρόσβαση και μέσω του φαράγγιού Κοτσιφού για τα χωριά του Νότου και μέχρι να οριστεί φορέας διαχείρισης από αρμοδίους για την επισκεψιμότητα στις πηγές με τρόπο που να μην παρεμποδίζεται η ασφαλής κυκλοφορία της οδού, για να μην θρηνησουμε θύματα.
- 2) να διεκδικηθεί από την Περιφέρεια Κρήτης σε συνεργασία με όλους τους φορείς του Νομού επιστημονικούς, επαγγελματικούς, κλπ και τις τεχνικές υπηρεσίες η χρηματοδότηση μελέτης και κατασκευή διπλής σήραγγας για λόγους περισσότερης ασφαλείας, υπάρχει σχετική συνημμένη πρόταση ΤΕΕ.

Ενημερωτικά, η υπηρεσία έχει ξεκινήσει διαδικασία σε επίπεδο αναγνωριστικής μελέτης για δημιουργία σήραγγας και έχει λάβει απάντηση με το 196951/06-06-2024 έγγραφο της Δ/σης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης **ότι δεν υπάρχει κατ' αρχήν αντίρρηση για την ενδεχομένη περιβαλλοντική αδειοδότηση οδικών έργων (συμπεριλαμβανομένων σηράγγων).**

Όπως γίνεται αντιληπτό πρόκειται για έργο εξαιρετικά κοστοβόρο, αλλά εάν θέλουμε να συνεχίσει ο νότος να εξελίσσεται και να εξασφαλίσουμε ασφάλεια για τους πολίτες αυτό είναι μονόδρομος.

Τα γεγονότα που συνέβησαν στα δύο φαράγγια πρέπει να ευαισθητοποιήσουν την πολιτεία προς τη σωστή κατεύθυνση ούτως ώστε να ξεπεραστούν οι μακροχρόνιες αγκυλώσεις της γραφειοκρατίας για εγκρίσεις των μελετών και των έργων. Υπάρχει η τεχνογνωσία, δικαιούται ο τόπος μας και οι χιλιάδες των επισκεπτών μας, έργα ανάλογα με αυτά που γίνονται στην υπόλοιπη Ελλάδα.

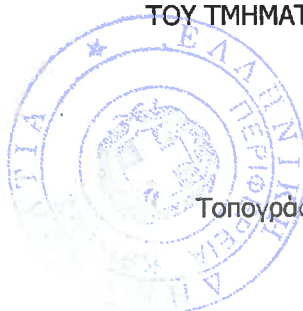
Ως τότε όμως, δεν μπορούμε να εγγυηθούμε και να αναλάβουμε την ευθύνη, όχι μόνο εγώ ως προϊστάμενη του τμήματος Συγκοινωνιακών Έργων αλλά και οι συναδέλφισσες που αστυνομεύουν τα φαράγγια και αναφέρουν στην από 14-03-2024 υπηρεσιακή αναφορά τους, για τυχόν ατυχήματα εξαιτίας πτώσεων βράχων.

ΓΙΑ:
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ με Α' ΒΑΘΜΟ

Κ. Ε. ΚΑΛΛΙΟΤΗ

Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΗΣ

Πίτερη Άννα
Τοπογράφος Μηχανικός με Α βαθμό

Συνημμένα:

- 1) η από 14-03-2024 υπηρεσιακή αναφορά
- 2) τεχνικές εκθέσεις Καββαδά
- 3) έγγραφο Maccaferri
- 4) έγγραφο Ε Α Γ Μ Ε
- 5) αλληλογραφία από 28-03 έως 04-04/24 αναφορικά με το κλείσιμο των πηγών
- 6) δημοσίευμα ΤΕΕ
- 7) δημοσίευμα Βαγγέλη Ζουρμπάκη
(πρώην υπαλλήλου ΙΓΜΕ Ρεθύμνου Μεταλλειολόγου)
- 8) το 196951/06-06-2024 έγγραφο της Δ/σης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης
- 9) 4 φωτογραφίες 08-08-2024 από την κυκλοφορία -στάθμευση στο φαράγγι του Κουρταλιώτη